

บทคัดย่อ

เรื่อง การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ เพื่อให้ธุรกิจขนาดย่อมภายในชุมชนทหารมีความยั่งยืน

วันที่ กันยายน 2560 **จำนวนคำ :** 5,095 **จำนวนหน้า :** 13

คำสำคัญ หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง, ธุรกิจขนาดย่อม, ชุมชนทหาร

ชั้นความลับ ไม่มีชั้นความลับ

การวิจัยเรื่องการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ เพื่อให้ธุรกิจขนาดย่อมภายในชุมชนทหารมีความยั่งยืน มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ 1) เพื่อศึกษาถึงปัจจัยสภาพแวดล้อมของชุมชนทหารที่ส่งผลในการจูงใจทำธุรกิจชุมชน ภายในชุมชนทหาร 2) เพื่อวิเคราะห์หลักการเศรษฐกิจพอเพียงจะเป็นปัจจัยสู่ความสำเร็จในการทำธุรกิจชุมชนของชุมชนทหารได้อย่างไร 3) เพื่อวิเคราะห์ถึงปัจจัยเสี่ยงต่างๆของธุรกิจ และการบริหารจัดการความเสี่ยง

ผลการวิจัย ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า ปัจจัยที่สำคัญที่สุดของการประกอบธุรกิจขนาดย่อมของชุมชนทหาร คือ ความต้องการในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของสมาชิกภายในชุมชนนั้นๆ เป็นหลัก เป็นแรงผลักดันที่เกิดขึ้นจากภายใน หรือเรียกว่า “การระเบิดจากข้างใน” นั่นเอง

ผลการวิจัย ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า การนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงในเรื่องหลักการมีเหตุผล โดย ประเมินสภาพแวดล้อมของหน่วย ความต้องการของกำลังพลและครอบครัว สำหรับการนำหลักพอประมาณมาประยุกต์ใช้ โดย ทำจากเล็กไปใหญ่ จากง่ายไปยาก เพื่อให้เกิดผลสำเร็จประจักษ์แก่สมาชิก ทำให้เกิดกำลังใจและแรงหนุนเนื่องในการดำเนินการเป็นพื้นฐานแห่งความยั่งยืน หลักการมีภูมิคุ้มกัน โดยให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการดำเนินการ เพื่อสามารถดำเนินการได้เองโดยสมาชิก สร้างความยั่งยืนบนของตนเอง

ผลการวิจัย ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 พบว่า การบริหารความเสี่ยงจากการเปลี่ยนแปลงผู้บังคับหน่วย โดยให้จัดตั้งเป็นรูปแบบคณะกรรมการ มีกฎระเบียบที่ชัดเจน การบริหารความเสี่ยงจากตลาด หรือ คู่ค้า รายเดียว ดังนั้นควรหาตลาดทางเลือก เพื่อป้องกันความเสี่ยงดังกล่าว และมีการสอบถามภายในอยู่เป็นระยะ เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปด้วยความสุจริต และ เป็นที่ไว้วางใจแก่สมาชิกได้

ABSTRACT

AUTHOR: Colonel PUNNARPONG CHOOWASSAWATTAPAT

TITLE: The application of the Sufficiency Economy Philosophy to drive small businesses in military communities on the path to sustainability

DATE : September 2017 **WORD COUNT :** 5,095 **PAGES :** 13

KEY TERM : Sufficiency Economy Philosophy ,Military Communities

CLASSIFICATION :Unclassified

The three purposes of the research on the application of the Sufficiency Economy Philosophy to place small businesses in military communities on the path to sustainable development are as follows: To study the communal environmental aspects that can inspire the creation of local businesses in military communities, To analyse the principles of the Sufficiency Economy Philosophy that will lead to the success of local businesses in military communities, To analyse the various risks of businesses as well as the management of said risks

With respect to the first objective, the study revealed that the most important aspect of forming small businesses in military communities is raising the quality of life for the locals. This creates local internal incentive or “strength from within.”

In regards to the second objective, the study found that applying the pillar of reason is particularly helpful. It can be used to assess the environmental conditions of the community and the needs of people and families. The pillar of moderation can furthermore be used to increase the business size to evince success for the community members. This is a source of inspiration and motivation needed for sustainability. Lastly, community participation in

the proceedings in accordance with the pillar of prudence can increase sustainability and independence.

As for the last objective, the study concludes that a council is needed to manage risks associated with changing administrations, this council should have a clear set. To manage market risks, there must be more than one trading partner. In addition, periodic internal reviews are needed to protect against corruption and increase transparency for the community members.

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยเรื่อง การนำเอาหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ เพื่อให้ธุรกิจขนาดย่อมภายในชุมชนทหารมีความยั่งยืน มีมูลเหตุจากการที่หน่วยเตรียมการรับตรวจคุณภาพชีวิต หรือ รับการตรวจจากคณะตรวจเยี่ยมในโอกาสต่างๆ ซึ่งนำเอาผลิตภัณฑ์ของหน่วยมาแสดง สามารถรับตรวจได้ แต่ขาดความยั่งยืน ซึ่งข้อค้นพบที่สำคัญจากการวิจัยคือการสร้างแรงระเบิดจากข้างใน เพื่อสร้างความยั่งยืนให้กับธุรกิจภายในชุมชน นอกจากนี้ผลการวิจัยยังกล่าวถึงปัจจัยต่างๆที่จะส่งผลต่อความสำเร็จอีกด้วย เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้เป็นการค้นคว้าจากเอกสารและการสัมภาษณ์ ดังนั้นหากผู้อ่านสนใจและต้องการวิจัยในเชิงปริมาณก็จะเป็นประโยชน์ในการเสริมสร้างความสมบูรณ์ต่อไป

ขอขอบคุณ พ.อ.หญิง ลักษ്മ์บูล บุญคง อาจารย์ที่ปรึกษา พ.อ.จินตมัย ชีกว้าง ผู้ทรงคุณวุฒิที่ปรึกษา พ.ท.อรรถพงศ์ ภูภาญจน์ ผู้บังคับกองพันทหารสื่อสารที่ 21 ที่ได้ให้คำแนะนำ และ ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์ ตลอดจนนักศึกษาวิทยาลัยการทัพบกชุดที่ 62 ที่ได้ช่วยเหลือ แนะนำ จนเอกสารงานวิจัยฉบับนี้ลุล่วงไปด้วยดี

การนำเอาหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ เพื่อให้ธุรกิจขนาดย่อมภายในชุมชนทหารมีความยั่งยืน

การดำเนินชีวิตของครอบครัวทหาร พ่อบ้านซึ่งรับราชการทหารเป็นหัวหน้าครอบครัว ได้รับสิทธิในการพักอาศัยในบ้านพักที่ราชการจัดไว้ให้ เช่น อาคารเรือนแถว หรือ แพลต ซึ่งมีลักษณะอยู่รวมกันเป็นชุมชนของทหารของแต่ละหน่วย โดยมีผู้บังคับบัญชาของหน่วยนั้นๆ กำกับดูแล ความเป็นอยู่ของกำลังพล และครอบครัว ตลอดจนความเป็นระเบียบเรียบร้อยของชุมชน เนื่องจากอาชีพทหารมีรายได้จำกัดตามอัตราเงินเดือน กอปรกับ แม่บ้านของกำลังพลมิได้ประกอบอาชีพหลักอยู่จำนวนมาก ซึ่งในช่วงเวลาว่าง อาจก่อให้เกิดปัญหาการเล่่นอบายมุขภายในบ้านพัก หรือปล่อยเวลาว่างไป โดยเปล่าประโยชน์ ทำให้ผู้บังคับบัญชามีความห่วงใย ต้องการเพิ่มรายได้ให้กับครอบครัวกำลังพล และป้องกันปัญหาด้านสังคม จึงได้ริเริ่มในการรวมกลุ่มเพื่อฝึกอาชีพ และประกอบธุรกิจขนาดย่อมภายในชุมชนทหาร เพื่อเสริมรายได้ให้กับครอบครัว และเป็นการสร้างเสริมขวัญ และกำลังใจให้กับกำลังพลในการปฏิบัติหน้าที่ราชการ แต่ธุรกิจขนาดย่อมของชุมชนทหารหลายๆ แห่งกลับประสบปัญหาในการดำเนินการ เนื่องจากการเริ่มต้นของการทำธุรกิจนั้น มิได้เกิดจากความต้องการของกลุ่มแม่บ้านอย่างแท้จริง ผู้บังคับบัญชาได้ช่วยเหลือ ประคับประคองในการดำเนินธุรกิจมากเกินไป การสร้างอุปทานเทียม เมื่อมีการปรับย้ายผู้บังคับหน่วย ทำให้เกิดปัญหาความต่อเนื่องในการดำเนินการ และทำให้การทำธุรกิจขนาดย่อมภายในชุมชนทหาร ไม่สามารถบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ได้ตั้งไว้ ผู้วิจัยต้องการศึกษา ถึงปัจจัยสภาพแวดล้อมของชุมชนทหารที่ส่งผลในการจูงใจทำธุรกิจขนาดย่อมภายในชุมชนทหาร ทำการวิเคราะห์หลักเศรษฐกิจพอเพียงว่าเป็นปัจจัยสู่ความสำเร็จในการทำธุรกิจขนาดย่อมของชุมชนทหารได้อย่างไร มีอะไรเป็นปัจจัยเสี่ยงต่างๆ ของธุรกิจและการบริหารจัดการความเสี่ยง

หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 9) ทรงมีพระราชดำรัสที่เกี่ยวข้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นครั้งแรกในพิธีพระราชทานปริญญาบัตร ณ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เมื่อวันที่ 18 กรกฎาคม 2517 ข้อความว่า การพัฒนาประเทศจำเป็นต้องทำตามลำดับขั้น ต้องสร้างพื้นฐาน คือ ความพอมี พอกิน พอใช้ ของประชาชนส่วนใหญ่เป็นเบื้องต้นเสียก่อน โดยใช้วิธีการและใช้อุปกรณ์ที่ประหยัดแต่ถูกต้องตามหลักวิชา เมื่อได้พื้นฐานมั่นคงพร้อมพอควรและปฏิบัติได้แล้วจึงค่อยสร้างเสริม และฐานะเศรษฐกิจขั้นที่สูงขึ้น โดยลำดับ

ต่อไป หากมุ่งแต่จะทุ่มเทสร้างความสำเร็จ ยกเศรษฐกิจขึ้นให้รวดเร็วแต่ประการเดียว โดยไม่ให้แผนปฏิบัติการสัมพันธ์กับสภาวะของประเทศและของประชาชน โดยสอดคล้องด้วยก็จะเกิดความไม่สมดุลในเรื่องต่างๆ ขึ้น ซึ่งอาจกลายเป็นความยุ่งยากล้มเหลวได้ในที่สุด ดังเห็นได้ที่อารยประเทศหลายประเทศกำลังประสบปัญหาทางเศรษฐกิจอย่างรุนแรงอยู่ในเวลานี้

จากพระบรมราโชวาท และพระราชดำรัสเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ได้พระราชทานในโอกาสต่างๆ นับตั้งแต่ปี 2517 เป็นต้นมา สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ในฐานะหน่วยงานหลักในการวางแผนงานด้านเศรษฐกิจและสังคม ได้ตระหนักถึงความสำคัญของแนวคิดดังกล่าว จึงได้เชิญผู้ทรงคุณวุฒิจากสาขาต่างๆ มาร่วมกันพิจารณากลับกรองพระราชดำรัส สรุปออกมาเป็นนิยามความหมายของเศรษฐกิจพอเพียง

จากนั้น สศช. จึงได้นำขึ้นทูลเกล้าขอพระราชทานพระบรมราชานุญาต นำนิยามดังกล่าวไปเผยแพร่ต่อไป พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชได้ทรงพระกรุณาปรับปรุงแก้ไขและพระราชทานหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง แก่สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เมื่อปี พ.ศ.2542 ซึ่งมีสาระสำคัญว่า เศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาที่ชี้ถึงแนวทางการดำรงอยู่ และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและการบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจ เพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควรต่อการมี ผลกระทบใดๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้จะต้องอาศัยความรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่างๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการทุกขั้นตอน และขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎี และนักธุรกิจในทุกระดับ ให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติปัญญา และความรอบคอบ เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และกว้างขวาง ทั้งด้านวัตถุสังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม จากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี¹

แผนภาพอธิบายหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

จากการศึกษาจึงสรุปได้ว่า หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง การรู้จักประเมินศักยภาพของตนเอง หรือ องค์กรของตน เพื่อกำหนดกรอบการปฏิบัติให้อยู่ในศักยภาพของตนนั้นคือความพอประมาณ การใช้เหตุผลในการเลือกจะทำโดยสามารถตอบคำถามถึงข้อดี/ข้อเสียในแต่ละหนทางปฏิบัติ เลี่ยงปัจจัยเสี่ยงที่มีผลต่อความล้มเหลว นั่นคือ ความมีเหตุผล การสร้างความเข้มแข็งในตัวตนหรือองค์กร แต่ อ่อนตัวในการปรับตัวสร้างทางเลือกในการอยู่รอด ในสภาวะการณ์ต่างๆที่อาจเปลี่ยนแปลงไป นั่นคือ การมีภูมิคุ้มกันที่ดี ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับหลักแสวงหาความรู้เข้าสู่ตนเองหรือองค์กร การถ่ายทอดความรู้ภายในองค์กร และ อยู่บนหลักคุณธรรม ซื่อสัตย์ ไม่เอาเปรียบสังคม และแบ่งปัน ซึ่งสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ทั้งในระดับบุคคล ชุมชน องค์กร แม้กระทั่งระดับรัฐบาล

การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาบรรจุในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เริ่มในแผนฉบับที่ 9 และในหลักการสำคัญของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560-2564) ก็ยังนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นหลักพื้นฐานในการวางแผน ซึ่งจะมุ่งบรรลุเป้าหมายในระยะ 5 ปี ที่จะสามารถต่อยอดในระยะต่อไป เพื่อให้บรรลุเป้าหมายการพัฒนาระยะยาวตามยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี โดยมีหลักการสำคัญของแผนพัฒนาฯ มี 6 หลัก โดยหลักที่ 1 ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นหลักในการพัฒนา โดยได้ทำต่อเนื่องมาตั้งแต่แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 เพื่อให้เกิดบูรณาการการพัฒนาในทุกมิติอย่างสมเหตุสมผล มีความพอประมาณ และมีระบบภูมิคุ้มกัน และการ

บริหารจัดการความเสี่ยงที่ดี ซึ่งเป็นเงื่อนไขจำเป็นสำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยมุ่งเน้นการพัฒนาคนให้มีความเป็นคนที่สมบูรณ์ สังคมไทยเป็นสังคมคุณภาพ สร้างโอกาส และมีที่ยืนให้กับทุกคนในสังคมได้ดำเนินชีวิตที่ดีมีความสุข และอยู่ร่วมกันอย่างสมานฉันท์ ในขณะที่ระบบเศรษฐกิจของประเทศก็เจริญเติบโตอย่างต่อเนื่อง มีคุณภาพ และมีเสถียรภาพ การกระจายความมั่งคั่งอย่างทั่วถึง และเป็นธรรม เป็นการเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม รักษาความหลากหลายทางชีวภาพ ชุมชนวิถีชีวิต ค่านิยม ประเพณี และวัฒนธรรม²

จากการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงนำไปสู่การปฏิบัติในการสร้างความเข้มแข็ง และยั่งยืนให้กับชุมชน สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) จึงได้จัดทำโครงการศึกษาวิเคราะห์ปัจจัยที่สนับสนุนให้ชุมชนเข้มแข็ง ขึ้นเพื่อศึกษาถึงวิธีดำเนินงาน และการมีส่วนร่วมของประชาชน ตลอดจนปัจจัยต่างๆ ที่เสริมสร้างและมีผลให้ชุมชนเข้มแข็ง อันนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายหลักของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ.2545-2549) โดยสำนักงานฯ ได้สำรวจข้อมูล และความคิดเห็นจากตัวอย่างชุมชนทุกภาคของประเทศรวมทั้งสิ้น 23 ชุมชน แบ่งเป็น ชุมชนภาคเหนือ 6 ชุมชน ภาคกลาง 7 ชุมชน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 7 ชุมชน และภาคใต้ 3 ชุมชน ใช้ระยะเวลาศึกษาระหว่างเดือนพฤศจิกายน 2543 ถึงเดือนกุมภาพันธ์ 2544

ปัจจัยที่สนับสนุนให้การดำเนินงานของชุมชนประสบความสำเร็จ

จากผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยต่างๆ ที่สนับสนุนให้การดำเนินงานของกลุ่มประสบความสำเร็จ ได้แก่

1. ปัจจัยภายใน มีองค์ประกอบที่สำคัญ ได้แก่ ผู้นำ คณะกรรมการสมาชิกของกลุ่ม และทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ในท้องถิ่น โดยแต่ละส่วนจะต้องมีลักษณะที่สำคัญ ดังนี้
 - 1.1 ผู้นำหรือคณะกรรมการ ต้องมีความเสียสละ ซื่อสัตย์ เป็นที่ยอมรับของคนในชุมชน รับฟังความคิดเห็นของสมาชิก เน้นการมีส่วนร่วมยึดถือผลประโยชน์ของกลุ่มเป็นหลัก และสามารถแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าให้แก่สมาชิกได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งสามารถจัดหาเงินทุน และตลาดรองรับผลผลิตของชุมชน มีการบริหารจัดการที่มีความโปร่งใส ตรวจสอบได้และความยุติธรรม
 - 1.2 สมาชิกกลุ่มหรือคนในชุมชนมีความสามัคคี และให้ความร่วมมือในการร่วมคิดร่วมทำในกิจกรรมที่ได้รับมอบหมาย มีจิตสำนึกที่ดีต่อกลุ่มในการร่วมกันพัฒนา

และร่วมทำกิจกรรมในชุมชน ตลอดจนการมีพื้นฐานการนับถือศาสนา และวัฒนธรรมที่เหมือนกัน ซึ่งจะทำให้คนในชุมชนมีความผูกพันและมีความเอื้อเฟื้อต่อกันยิ่งขึ้น

1.3 การมีทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่นที่เอื้ออำนวยต่อการผลิต โดยการนำปัญญาท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้ในการดัดแปลงทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่น ให้เป็นสินค้าส่งออก ทำให้คนในชุมชนมีรายได้เพิ่มขึ้น

2. ปัจจัยภายนอก มีดังนี้

2.1 หน่วยงานภายนอก ซึ่งหมายถึงภาครัฐและเอกชนที่ให้ความช่วยเหลือ สนับสนุน ส่งเสริมด้านวิชาการ คำแนะนำ ด้านการเงิน การตลาดและอุปกรณ์การผลิต สำหรับการดำเนินงานของกลุ่มอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งการประสานขอความช่วยเหลือ และขอความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และหน่วยงานอื่น ให้เข้ามาสนับสนุนการดำเนินงานของกลุ่ม

2.2 การประสานเครือข่ายด้านการพัฒนาคุณภาพสินค้าและการตลาด นับเป็นปัจจัยที่สำคัญในการผลักดันให้กลุ่มประสบความสำเร็จ หากมีการจัดการด้านคุณภาพสินค้า การตลาด และการประชาสัมพันธ์ที่ดี ก็จะช่วยให้ผลผลิตส่งออกสู่ตลาดเป็นที่ต้องการของตลาดทั้งภายในและภายนอกประเทศได้ ดังตัวอย่างการผลิตน้ำสมุนไพรของศูนย์อินแปง จังหวัด สกลนคร สามารถขยายเครือข่ายไปยังประเทศญี่ปุ่น จีน และมีการขยายเครือข่ายไปยังประเทศอื่นๆ อีก

2.3 กระแสการเปลี่ยนแปลงของสังคม โดยเฉพาะกระแสชีวิตส่งผลให้ผลผลิตของชุมชนเป็นที่ต้องการของตลาดและผู้บริโภค³

สภาพแวดล้อมกับรูปแบบการพัฒนาชุมชน

ในแต่ละชุมชนต่างมีการดำเนินงานในกิจกรรมที่เหมาะสมกับสภาพของพื้นที่ สภาพดินฟ้าอากาศ ทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ในท้องถิ่น รวมทั้งวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของคนในชุมชน ซึ่งมีส่วนช่วยส่งเสริมให้การรวมกลุ่มมีความเข้มแข็งยิ่งขึ้น ทั้งนี้ลักษณะการดำเนินงานของชุมชนที่สำคัญ คือ

1. วัตถุประสงค์ของการรวมกลุ่ม แบ่งออกได้เป็น 3 ลักษณะ คือ

1.1 การรวมกลุ่มกันเพื่อช่วยเหลือคนในชุมชน โดยจะรวมกลุ่มกันเพื่อแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นของคนในชุมชนร่วมกัน เช่น ปัญหาการขาดแคลนเงินทุน ปัญหาการตลาด ปัญหาการขาดความรู้ทางด้านเทคโนโลยี โดยมีการรวมกลุ่มในรูปแบบ

ต่างๆ เช่น การตั้งกลุ่มออมทรัพย์ ศูนย์สาธิตการตลาด ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยี เป็นต้น

- 1.2 การรวมกลุ่มอาชีพ โดยคนในชุมชนต้องการมีรายได้ให้เพียงพอต่อการครองชีพ และต้องการที่จะมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ซึ่งการรวมกลุ่มอาชีพนี้มักเป็นกิจกรรมที่ต่อเนื่องจากการรวมกลุ่มอาชีพ เช่น การรวมกลุ่มทอผ้าไหม การแปรรูปสมุนไพร กลุ่มผลิตข้าวซ้อมมือ กลุ่มผลิต น้ำตาลโตนด เป็นต้น
- 1.3 การรวมกลุ่มเพื่อส่วนรวม พบว่ามีในทุกภาคที่ทำการศึกษาดูงานโดยในภาคเหนือจะมุ่งเน้นการอนุรักษ์แหล่งต้นน้ำ ลำธารและป่าไม้ ภาคกลางอนุรักษ์แหล่งน้ำ และทรัพยากรทางทะเล ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ อนุรักษ์แหล่งน้ำ เพื่อการเกษตรในฤดูแล้ง ส่วนภาคใต้อนุรักษ์แหล่งน้ำเพื่อการเกษตร การพัฒนาระบบนิเวศน์ชายฝั่ง และป่าชายเลน นอกจากนี้บางชุมชนรวมกลุ่มกัน เพื่อพัฒนาชุมชนและแก้ไขปัญหาในชุมชน เช่น การแก้ไขปัญหายาเสพติด เป็นต้น
2. การจัดการจัดการ ส่วนใหญ่จะอยู่ในรูปแบบของคณะกรรมการ โดยการคัดเลือกคนในชุมชนเข้ามาบริหารจัดการ กำหนดกฎระเบียบ หลักเกณฑ์การดำเนินงาน และผลตอบแทนของสมาชิก รวมทั้งทำหน้าที่เป็นตัวแทนในการประสานขอความร่วมมือ และขอความช่วยเหลือจากหน่วยงานหรือองค์กรนอกชุมชน
3. การระดมทุนหมุนเวียน จะมาจากเงินทุนภายในชุมชน ซึ่งเป็นการระดมทุนจากสมาชิกในชุมชนในลักษณะการซื้อหุ้น เพื่อดำเนินกิจกรรมต่างๆ และเงินทุนจากภาคนอกชุมชน ซึ่งได้รับความช่วยเหลือจากภาครัฐและภาคเอกชน ทั้งในรูปแบบของการให้เปล่าหรือการให้กู้ยืมในช่วงเริ่มก่อตั้งกลุ่ม
4. การตลาด การจัดการด้านการตลาดของแต่ละชุมชนมีความแตกต่างกัน ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับความต้องการของสินค้านั้นๆ ซึ่งสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ลักษณะ คือ มีพ่อค้าคนกลางมารับซื้อที่แหล่งผลิตโดยตรง คนในชุมชนเป็นตัวกลางในการจำหน่าย และมีการจำหน่ายตามร้านค้าทั่วไปศูนย์สาธิตการตลาด งานประเพณี หรืองานประจำจังหวัดต่างๆ⁴

การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชุมชนทั่วไป

การศึกษาครั้งนี้ พบประเด็นที่น่าสนใจต่อการรวมกลุ่มกัน คือ ในชุมชนใดที่เข้มแข็งสามารถดำเนินงานจนประสบผลสำเร็จได้นั้น ได้ดำเนินการตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยดำเนินการแบบค่อยเป็นค่อยไปด้วนความอดทนและมีความพากเพียร มีการผลิตที่มีความพอเพียง เหมาะสมหรือพอประมาณกับกำลังกาย กำลังทรัพย์และกำลังปัญญาที่มีอยู่ โดยคนในชุมชนได้เริ่มดำเนินกิจกรรมจากเงินออมของตน และเงินทุนของ

ชุมชนมีจิตใจที่เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีความเอื้ออาทรต่อกัน ร่วมกันคิด ร่วมกันทำ จึงส่งผลให้คนในชุมชนสามารถเรียนรู้/ฝึกฝนร่วมกัน และแบ่งปันประสบการณ์ซึ่งกันและกันอยู่เสมอ

แม้ว่าแนวทางการดำเนินการในลักษณะดังกล่าว จะไม่ทำให้คนในชุมชนมีความร่ำรวย แต่ทุกคนต่างมีความสุขมากขึ้น เมื่อคนในชุมชนส่วนใหญ่มีความสุขแล้ว ก็มีความปรารถนาที่จะทำให้ชุมชนเกิดความน่าอยู่ โดยหันหน้ามาร่วมกันดำเนินกิจกรรมที่เป็นสาธารณประโยชน์มากขึ้น รวมทั้งร่วมกันจัดระเบียบขึ้นภายในชุมชน อาทิ สร้างถนนคอนกรีต กั้นรั้วให้เป็นสัดส่วน และร่วมกันดูแลผู้สูงอายุ ส่งผลให้เกิดความสงบความสันติสุขขึ้นภายในชุมชน⁵

กรณีศึกษาการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงพัฒนาชุมชนทั่วไปให้ยั่งยืน

รูปแบบการพัฒนาในชุมชนอื่นๆ โดยใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียง ที่ประสบความสำเร็จสามารถยืนอยู่ได้บนขาตัวเองอย่างมั่นคงและยั่งยืน จำเป็นต้องมีแรงผลักดันภายในชุมชน ซึ่งต้องการชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น นอกจากนั้นต้องมีองค์ความรู้ และผู้นำมีความสามารถในการนำชุมชนให้มีความสามัคคี และก้าวเดินไปพร้อมกัน ซึ่งตัวอย่างในความสำเร็จที่สามารถนำมาเป็นต้นแบบได้แก่ การพัฒนาชุมชนภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนไม้เรียง

ไม้เรียงเป็น 1 ใน 10 ตำบลของอำเภอฉวาง จังหวัดนครศรีธรรมราช ชาวบ้านมีอาชีพหลัก คือ ทำสวนยาง แต่ปัญหาที่เกิดขึ้น คือ ผลผลิตยางที่ได้ขายได้ในราคาต่ำไม่คุ้มกับต้นทุนการผลิต เพราะต้องใช้ปุ๋ยและสารเคมี จากการเก็บข้อมูลในชุมชนพบว่าชาวบ้านมีหนี้สินรวมกันทุกครัวเรือนกว่า 70 ล้านบาท ลูกประยงค์ รณรงค์ ผู้นำชุมชน จึงเริ่มศึกษาปัญหาที่เกิดขึ้น และพบว่าราคาที่ขายต่ำกว่าต้นทุนการผลิตเกือบเท่าตัว จึงเริ่มหาทางแก้ปัญหาให้ชาวบ้าน ซึ่งมีอาชีพทำสวนยางเป็นอาชีพหลัก รวมกลุ่มจัดตั้งโรงงานแปรรูปยางโดยการระดมทุนของชาวบ้าน 1 ล้านบาท สร้างโรงงานเอง บริหารจัดการกันเอง ใช้วิถีปฏิบัติในท้องถิ่นทำในขนาดที่พอดีกับไม้เรียง พอดีกับทรัพยากร ผลผลิตคน ชีตความสามารถในการบริหารจัดการ และเริ่มพัฒนาอาชีพเสริม โดยมีการตั้งศูนย์เรียนรู้ขึ้นในปี 2535 เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ความรู้ที่ชาวบ้านต้องการ รวมทั้งการพัฒนาคนไปในตัว เพื่อให้ชาวบ้านสามารถแก้ปัญหาตนเองได้ และมีเวลาทำกิจกรรมเพื่อชุมชน ปาฎิหาริย์แห่งการเรียนรู้มีจริง ไม้เรียงวันนี้ต่างจากวันวานแบบหน้ามือเป็นหลังมือเพราะพลังทางปัญญา

จุดเริ่มต้น คือ มีผู้นำทางความคิด ลุงประยงค์ มีอาชีพปลูกยางเหมือนชาวบ้านคนอื่น จึงประสบปัญหาเช่นเดียวกันแต่เพราะเป็นคนชอบคิด จึงคิดและเมื่อได้ข้อสรุป ก็ไปคุยกับคนอื่น แล้วทดลองปฏิบัติจนเห็นผล เมื่อเห็นผลจึงเป็นที่ยอมรับของคนอื่น และเกิดเครือข่ายตามมา ไม่ใช่การรณรงค์ชั่วข้ามคืน แต่ค่อยๆ สร้างสมบารมีมาหลายสิบปี กลายเป็นปัญหาบารมีที่ก่อเกิดพลังการเปลี่ยนแปลง ไม่เรียงได้พลิกสถานการณ์ให้ดีขึ้น เพราะการสร้างสม ทูตทางปัญญา และเป็นตัวอย่างให้แก่ชุมชนอื่นเกิดให้เกิดการเรียนรู้และพัฒนาตาม และเพราะเกิดการ จัดการความรู้ที่ดี จึงสร้างความสัมพันธ์ และเกิดเครือข่ายโดยอาศัยความรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่น และความรู้จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องภายนอก ซึ่งมีความรู้ระดับสูงและมีเทคโนโลยีขั้นสูง

ผลที่ได้รับ ชาวบ้านตั้งใจที่จะพัฒนาแก้ไขปัญหาตัวเอง มีการพัฒนาอาชีพโดยยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียงมีการประเมินตนเองและองค์กรไม่เน้นความเสี่ยงทำด้วยความพอประมาณรู้จักตนเอง เน้นความมีเหตุผลในการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อการตัดสินใจการทำงานโดยมีการวางแผน กำหนดเป้าหมาย กระบวนการ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายชัดเจน รวมทั้งวางแผนแก้ปัญห ป้องกันปัญหาไว้ด้วย เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันจึงไม่เกิดปัญหาในทางปฏิบัติ เป็นการพัฒนาที่มาจากความคิดเองของชาวบ้านไม่ใช่กำหนดมาจากเบื้องบน กลายเป็นแผนแม่บทชุมชน โดยมีขั้นตอนการพัฒนา คือ เริ่มจากค้นหาแกนนำ และองค์กรท้องถิ่น จุดประกายความคิด กระตุ้นให้ชุมชนหันมาสนใจเรื่องใกล้ตัว ขยายแนวคิดการพึ่งพาตนเอง จัดทำเวทีพูดคุยกัน ศึกษาประวัติชุมชน ในลักษณะเป็นเจ้าของร่วมกัน เชิดชูภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ซ่อนอยู่ในชุมชน สืบค้น รวบรวมข้อมูล กำหนดประเด็นที่อยากร่วมกัน วิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูล ช่วยกันจัดหมวดหมู่ ทำความเข้าใจในข้อมูลที่ชัดเจน และหาทางออก มอบผู้รับผิดชอบงานตามที่เขาถนัด ถ้าเหลือบ้างว่าแรงก็ใช้พลังเสริมจากภายนอก ยกวางแผนแม่บทชุมชน เมื่อมีข้อมูลแล้ว ทุกคนเกิดการรับรู้ร่วมกัน และมีทิศทางด้วยการกำหนดกันเอง กลายเป็นแผนงานในที่สุด ประชาพิจารณ์แผนแม่บทชุมชน โดยใช้เวทีสภาหมู่บ้าน พิจารณาถึงความเป็นไปได้ ความถูกต้องตามเจตนาของผู้คนในพื้นที่ ความเหมาะสมในการนำแผนไปสู่การปฏิบัติ จัดลำดับความสำคัญ กำหนดช่วงเวลา หาวิธีการที่จะทำให้แผนประสบความสำเร็จ นำแผนไปสู่การปฏิบัติโดยมอบให้ตัวแทน แต่ละกิจกรรมที่เขาต้องการ นำไปบริหารจัดการด้วยตนเอง โดยใช้ทุนในชุมชนทุกทุนที่มีอยู่มาช่วยกัน ทบทวนปรับปรุง เมื่อติดขัด เจอปัญหา ใช้วิธีการปรับแผน โดยอาจใช้เวทีกลุ่มหรือชุมชนช่วยตัดสินใจ ประเมินผล สรุปบทเรียนการทำงาน เป็นการสรุปการทำงาน ว่าประสบความสำเร็จ หรือล้มเหลว ว่าเป็นเพราะอะไร มีการแก้ไขแล้วเป็นอย่างไรบ้าง การตัดสินใจทุกขั้นตอนเน้นการมีส่วนร่วมเป็นสำคัญ⁵

สรุปว่า การพัฒนาเพื่อให้เกิดความยั่งยืน การใช้ "ภูมิปัญญา" ของชาวมั้เรียงและ นครศรีธรรมราช ที่ได้เรียนรู้ วิจัย และค้นหาแนวทางเพื่อแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง ที่ไม่หยุด เพียงแค่ย่างพารา เพราะปัญหาของชุมชนมีความซับซ้อนและต้องทำอย่างมีแบบมีแผน และเป็นยุทธศาสตร์ที่ชุมชนเป็นคนคิดเอง เป็นการระเบิดจากข้างในเป็นหลัก โดยอาศัย ความช่วยเหลือจากภายนอก เช่น ภาครัฐราชการ หรือ องค์กรต่างๆ เป็นส่วนประกอบ

การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในธุรกิจชุมชนในหน่วยทหาร

กองทัพบกได้เห็นความสำคัญในการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้พัฒนาคุณภาพ ชีวิตกำลังพลจึงได้ออกคำสั่งการตรวจคุณภาพชีวิตปี 2560 ซึ่งได้ระบุรายละเอียดที่ เกี่ยวข้องในด้านการพัฒนาคุณธรรม ชุมชนบ้านพัก และสิ่งแวดล้อม ไว้ในหัวข้อแบบ ประเมินด้านการพัฒนาชุมชนและสิ่งแวดล้อมข้อ 4.1 การจัดตั้งชุมชน และ คณะกรรมการ ชุมชน สำนักงานชุมชน ยุทธศาสตร์ชุมชน ระเบียบชุมชน ฐานข้อมูลผู้พักอาศัยในชุมชน การบริหารจัดการและสภาพที่อยู่อาศัยในชุมชน ข้อ 4.2 การดำเนินการเกี่ยวกับเศรษฐกิจ พอเพียงตามแนวพระราชดำริปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ข้อ 4.3 การส่งเสริมให้กำลังพล และครอบครัวใช้ประโยชน์จากที่ดินว่างเปล่าของหน่วยและบ้านพัก⁶

ลักษณะชุมชนทหาร เป็นบ้านพักข้าราชการโดยในสวนนายทหารชั้นประทวนจะมีลักษณะ เรือนแถวสองชั้น หรือแฟลต มีลานกิจกรรม และที่ทำการชุมชน สำหรับนายทหาร สัญญาบัตรจะมีลักษณะเป็นเรือนแถว แฟลต หรือบ้านเดี่ยว โดยส่วนมากจะอยู่รวมกัน เป็นหน่วย เว้นอาคารที่พักส่วนกลางในกรุงเทพฯ ที่อยู่รวมกันหลายหน่วย ซึ่งการ ดำเนินการเกี่ยวกับธุรกิจชุมชนในหน่วยทหารจะเกิดขึ้นในชุมชนทหารที่อยู่รวมกันเป็นหน่วย

ข้อได้เปรียบของชุมชนทหาร มีโครงสร้างของการบังคับบัญชาเป็นแกน โดยผู้บังคับหน่วย ที่ดูแลแต่ละชุมชนเป็นผู้รับผิดชอบ โดยอาจมอบหมายให้ฝ่ายอำนวยการที่เกี่ยวข้องกำกับ ดูแล และมีการแต่งตั้งประธานชุมชน เพื่อบริหารงานในกรอบที่กำหนด มีความเป็น ระเบียบ และ สภาพทางกายภาพของบ้านพักคล้ายคลึงกัน

กรณีศึกษาการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงพัฒนาชุมชนทหารให้อย่างยั่งยืน

ตัวอย่างความสำเร็จในการทำธุรกิจชุมชนในหน่วยทหาร ได้แก่ โครงการบริหารจัดการ ขยะของกองพันทหารสื่อสารที่ 21 โครงการบริหารจัดการขยะของ ชุมชนสื่อสารรวมใจ

สมาคมคี ได้เริ่มดำเนินการเมื่อ พ.ศ. 2555 ตามนโยบายของผู้บัญชาการทหารบก (พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา) โดยท่าน ผู้บัญชาการทหารบกได้คำนึงถึง ปัญหาในอนาคตเกี่ยวกับ ขยะมูลฝอย ซึ่งเป็นสาเหตุในการก่อมลพิษ อันจะมีผลกระทบต่อประชาชน และ สิ่งแวดล้อมทั้งทางตรงและทางอ้อม ซึ่งเป็นเรื่องเร่งด่วนที่ทุกคนต้องร่วมมือร่วมใจกัน จัดการ ปัจจัยหลักที่จะทำให้โครงการนี้สามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ คือ การ ให้ความร่วมมือจากทุกคนในชุมชน โดยเริ่มตั้งแต่การลดขยะที่ต้นทาง (REDUCE) หรือลด การใช้วัสดุที่ไม่เป็นมิตรต่อธรรมชาติ ซึ่งถือว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดในการลดปริมาณขยะ ที่จะเกิดขึ้นให้เหลือน้อยที่สุด เมื่อเกิดขยะขึ้นมาในชุมชน การนำวัสดุกลับมาใช้ใหม่ (REUSE) และการคัดแยกขยะให้ถูกประเภท (RECYCLE) ถือเป็นสิ่งที่ต้องดำเนินการให้ เป็นรูปร่าง ในการดำเนินการต้องเริ่มจากระดับครัวเรือน จากนั้นขยายออกไปสู่ระดับ ชุมชน และองค์กรต่างๆ ซึ่งจะส่งผลให้ปริมาณขยะมูลฝอยลดลงในภาพรวมของประเทศ อีกทั้งยังเป็นการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้คุ้มค่า และเกิดประโยชน์สูงสุด ทางชุมชนสื่อสาร รวมใจสมาคมคี ได้คำนึงถึงปัญหาการใช้ทรัพยากรธรรมชาติดังกล่าว จึงได้จัดตั้งโครงการ บริหารจัดการขยะขึ้นภายในหน่วยงาน และชุมชนบ้านพักสื่อสารรวมใจสมาคมคี โดยให้ กำลังพลนายทหาร, นายสิบ, พลทหาร และผู้พักอาศัยในชุมชนฯ ได้มีส่วนร่วมในการ ดำเนินการโครงการ ซึ่งจากการสัมภาษณ์ผู้บังคับกองพันทหารสื่อสารที่ 21 ได้ทราบว่า การดำเนินการคัดแยกขยะนั้นได้มีคู่มือในการคัดแยก โดยจัดทำถังขยะเพื่อรองรับ ขยะ 4 ประเภท ได้แก่ ขยะอินทรีย์ ขยะรีไซเคิล ขยะทั่วไป และขยะอันตราย โดยใน ส่วน ขยะรีไซเคิล ให้กำลังพลเขียนชื่อในถุงซึ่งบรรจุขยะรีไซเคิลที่นำมาทิ้ง จากนั้นเมื่อถึงวันที่ รวบรวมขยะ (สัปดาห์ละ 1 ครั้ง) จะมีเจ้าหน้าที่นำขยะรีไซเคิลมาแยกประเภท

ซึ่งน้ำหนัก และคิดเงินนำไปฝากเข้าบัญชีเจ้าของขยะ สำหรับขยะรีไซเคิลชิ้นใหญ่ เช่น โคร่งเหล็กจักรยานเก่า เครื่องซักผ้าชำรุด กำลังพลสามารถนำไปขายที่สำนักงาน โครงการฯ ได้เช่นกัน

การดำเนินการจัดการขยะมูลฝอยทั้ง 4 ประเภท

1. ขยะย่อยสลายได้ เช่น เศษผัก เศษอาหาร และเปลือกผลไม้ - นำไปทำปุ๋ยหมัก, ทำก๊าซชีวภาพ, นำไปเลี้ยงสัตว์ เช่น ไส้เดือน, ปลา, เป็ด, ไก่ รวบรวมและขายให้ผู้นำไปเป็นอาหารสัตว์
2. ขยะรีไซเคิล เช่น แก้ว กระดาษ พลาสติก โลหะ / อโลหะ - คัดแยกเป็นประเภทโดย รณรงค์ให้มีการทิ้ง และแยกประเภทตั้งแต่ผู้ทิ้งขยะ และนำไปแยกประเภท แบบ ละเอียดโดยเจ้าหน้าที่โรงคัดแยก และนำไปจำหน่าย

3. ขยะทั่วไป เป็นขยะที่ย่อยสลายยาก และไม่คุ้มค่าในการนำไปรีไซเคิล เช่น ซองบะหมี่กึ่งสำเร็จรูป เปลือกลูกอม ถุงขนม ถุงพลาสติกเปื้อนอาหาร – รณรงค์ให้มีการใช้วัสดุดังกล่าวจำนวนน้อยที่สุด - รณรงค์ให้ครอบครัวปฏิบัติตามมาตรการ 3Rs
4. ขยะอันตราย หรือขยะมีพิษ ที่ต้องเก็บรวบรวมแล้วนำไปกำจัดให้ถูกวิธี เช่น กระจ่างยา ฆ่าแมลง หลอดไฟ ยาหมดอายุ ถ่านไฟฉาย - จัดเตรียมภาชนะไว้เฉพาะขยะอันตราย และส่งต่อให้เจ้าหน้าที่ของ กรุงเทพมหานคร นำไปดำเนินการ กรรมวิธีตามขั้นตอน⁷

การนำเอาปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ธุรกิจชุมชนทั้งในชุมชนไม้เรียง และในชุมชนทหารของ ส.พัน 21 สามารถเทียบเคียงปัจจัยแห่งความสำเร็จ ได้ดังนี้

ปัจจัยภายใน

ชุมชนไม้เรียง	ชุมชน ส.พัน 21
1. ผู้นำ ลูกประยองค์ เป็นผู้มีความรู้ มีวิสัยทัศน์ ในการเพิ่มมูลค่าจากการขายยางพาราดีบทำการแปรรูป โดยมีบุคคลิกเยือกเย็นเป็นที่ยอมรับของคนในชุมชน รับฟังความคิดเห็นของสมาชิก เน้นการมีส่วนร่วม ยึดถือผลประโยชน์ของกลุ่มเป็นหลัก และสามารถแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าให้แก่สมาชิกได้อย่างมีประสิทธิภาพ	1. ผู้นำ ใช้โครงสร้างทางสังคม โดย ผบ. พัน เป็นผู้ชี้แจง สร้างความเข้าใจให้กับกำลังพล และครอบครัว จัดเตรียมสถานที่โครงการขยะชุมชน ประสานการตลาดข้อสำคัญ คือ สร้างจิตสำนึก ความมีส่วนร่วมให้เกิดแก่กำลังพล และครอบครัว โดยผู้ร่วมโครงการก็ได้รับผลตอบแทนจากการขายขยะ
2. สมาชิก มีแรงผลักดันจากราคาผลผลิตตกต่ำ ทำให้มีจุดร่วมในการต่อสู้ เพื่อความอยู่รอด ทำให้มีความสามัคคี และให้ความร่วมมือ	2. สมาชิก มีความเชื่อฟังผู้บังคับบัญชา และ เห็นผลได้จริงจากการดำเนินโครงการ จึงเกิดความจูงใจที่ต้องการดำเนินโครงการต่อเนื่อง
3. การนำเอาผลผลิต ประกอบภูมิปัญญาท้องถิ่นมาสร้างมูลค่าเพิ่ม เพื่อเพิ่มพูนรายได้	3. การนำทรัพยากรในท้องถิ่นมาสร้างมูลค่าเพิ่มให้กำลังพลอย่างง่าย และจับต้องได้คือ โครงการบริหารจัดการขยะ

ปัจจัยภายนอก

ชุมชนไม้เรียง	ชุมชน ส.พัน 21
หน่วยงานภายนอก ได้ให้ความช่วยเหลือทางด้านความรู้และทางด้านเทคนิค การผลิต การแปรรูป การตลาด เป็นจุดเด่นในการแปรรูปจากน้ำยางดิบ ซึ่งถูกกำหนดราคาจากพ่อค้าผู้รับซื้อ แต่หลังจากประสบความสำเร็จในการแปรรูป ทำให้การขายยางแผ่นรมควัน ได้ตามราคาที่ตลาดใหญ่ประกาศ	วงษ์พาณิชย์ให้ความรู้ และเป็นผู้รับซื้อขยะ

สรุป

- ปัจจัยในความสำเร็จที่สำคัญที่สุดของการประกอบธุรกิจขนาดย่อมของชุมชน ทั้งในส่วนภาคชุมชนทหาร และชุมชนทั่วไป คือ ความต้องการในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของสมาชิกภายในชุมชนนั้นๆ เป็นหลัก เป็นแรงผลักดันที่เกิดขึ้นจากภายใน หรือเรียกว่า การระเบิดจากข้างใน นั่นเอง
- ปัจจัยผู้นำ เป็นบทบาทที่มีความสำคัญมากในการนำไปสู่ความสำเร็จในชุมชนทั่วไป ผู้นำจะเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ มีลักษณะผู้นำ เพื่อให้สมาชิกนิยมเลื่อมใส มีความศรัทธาที่จะให้ความร่วมมือ สำหรับในชุมชนทหารผู้บังคับบัญชาเป็นผู้มีบทบาทในการสร้างพื้นฐานความรู้ ความเข้าใจ วางรากฐาน จัดระบบ เพื่อให้กำลังพลและครอบครัวสามารถดำเนินงานได้ และเห็นประโยชน์ที่ตกแก่สมาชิกและหน่วยอย่างแท้จริง ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายกองทัพพบกในการพัฒนาคุณภาพชีวิตกำลังพล
- ปัจจัยสภาพแวดล้อมของหน่วย
 - ที่ตั้งหน่วย จากการศึกษาพูดคุยกับอดีตผู้บังคับหน่วยระดับกองพันทั้งที่มีที่ตั้งในเขตเมือง และที่ตั้งในเขตภูมิภาค พบว่า หน่วยที่มีที่ตั้งในเขตเมืองใหญ่ๆ สมาชิกครอบครัวกำลังพลมีงานประจำทำ ทำให้ความสนใจในการเข้าร่วมทำธุรกิจชุมชนของหน่วยลดลง ในขณะที่หน่วยที่มีที่ตั้งห่างไกลจากสังคมเมือง สมาชิกครอบครัวที่ไม่ได้มีงานประจำ จะให้ความสนใจเข้าร่วมธุรกิจชุมชนของหน่วยมากกว่า
 - ภารกิจของหน่วย จากการศึกษาพูดคุยกับผู้บังคับหน่วยทั้งในอดีตและปัจจุบัน พบว่าหน่วยที่นำกำลังพลออกปฏิบัติภารกิจนอกหน่วยจำนวนมากๆ เช่น ออกปฏิบัติหน้าที่

ตามแผนป้องกันประเทศ การกักขังความสงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ สมาชิกมี
แนวโน้มการเข้าร่วมทำธุรกิจชุมชนของหน่วยลดลง

การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์เพื่อให้ธุรกิจชุมชนทหารประสบ ความสำเร็จมีความยั่งยืน

1. ต้องรู้จักประมาณตน โดยประเมินสภาพแวดล้อมของหน่วย ความต้องการของกำลังพล
และครอบครัว ให้สมาชิกร่วมแสดงความคิดเห็นอันเป็นแรงผลักดัน หรือแรงระเบิดจาก
ข้างในผู้บังคับหน่วยอำนวยความสะดวกในการหาตลาดรองรับผลผลิต องค์กรความรู้ในการ
ผลิต เป็นต้น
2. มีเหตุผลโดยหากประเมินสภาพแวดล้อมได้อย่างชัดเจนแล้วว่าจะทำอะไร และจะทำ
อย่างไร ให้เริ่มต้นทำอย่างง่ายไปยาก ทำจากเล็กไปใหญ่ จะต้องทำให้เห็นผลเป็น
รูปธรรม เพื่อให้สมาชิกเกิดกำลังใจว่า ทำแล้วเกิดผลได้จริง มีประโยชน์จริง
3. การมีภูมิคุ้มกัน โดยให้สมาชิก ครอบครัวกำลังพล มีส่วนร่วมในการดำเนินงาน เพราะ
โดยหลัก ผู้บังคับหน่วยจะต้องโยกย้ายตามวาระ ดังนั้นการให้ธุรกิจสามารถดำเนินได้
ภายใต้การบริหารของสมาชิกเอง ย่อมเป็นปัจจัยในความยั่งยืนของธุรกิจ

การบริหารจัดการความเสี่ยง

1. การบริหารความเสี่ยงจากการเปลี่ยนแปลงผู้บังคับหน่วย ซึ่งอาจทำให้การดำเนินการ
สะดุด ชัดข้อง หรือมีผลกระทบอย่างมาก โดยให้จัดตั้งเป็นรูปแบบคณะกรรมการ มีกฎ
ระเบียบที่ชัดเจน มีการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เป็นธรรม และเป็นที่ยอมรับทุกฝ่าย
2. การบริหารความเสี่ยงจากตลาด หรือคู่ค้ารายเดียว ดังนั้นควรหาตลาดทางเลือก
เพื่อป้องกันความเสี่ยงดังกล่าว
3. มีการสอบทานภายในอยู่เป็นระยะ เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปด้วยความสุจริต และ
เป็นที่ไว้วางใจแก่สมาชิกได้

ข้อเสนอแนะ

ควรมีการวิจัยเก็บแบบสอบถามต่อโครงการธุรกิจชุมชนในหน่วยทหาร เพื่อสามารถ
อ้างอิงเชิงสถิติได้

เอกสารอ้างอิง

- ¹ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. นานา คำถามเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง. 2550; 70-1.
- ² สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12. ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 113 ตอน 115 ก ลง 30 ธันวาคม 2559.
- ³ กองศึกษาและเผยแพร่การพัฒนา. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. ข่าวการพัฒนา 2544; 18(5): 38-43.
- ⁴ เรื่องเดียวกัน
- ⁵ ปัตพงษ์ เกษสมบูรณ์. ชุมชนไม่เรียง : แผนแม่บทชุมชน สู่ยุทธศาสตร์การพัฒนา[อินเทอร์เน็ต]. 2557 [เข้าถึงเมื่อ 20 มกราคม 2560]. เข้าถึงได้จาก <https://www.gotoknow.org/posts/513967>.
- ⁶ คำสั่งกองทัพบก ที่ 560/2559 เรื่อง การแต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตกำลังพลและครอบครัวและประสิทธิภาพหน่วยทหารกองทัพบก ประจำปี 2560 ลง 9 พ.ย.59.
- ⁷ อรรถพงศ์ ภูภาณจน์, พันโท. โครงการบริหารจัดการขยะชุมชนสื่อสารสามัคคี .เอกสารประกอบคำบรรยายโครงการบริหารจัดการขยะกองพันทหารสื่อสารที่ 21. พฤษภาคม 2560.

ประวัติย่อผู้วิจัย

ยศ ชื่อ พันเอก ปุณณพงษ์ ชูสวัสดิ์พัทธ์

วัน เดือน ปีเกิด 1 สิงหาคม 2512

ประวัติการศึกษา

- พ.ศ. 2530 มัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสารวิทยา จังหวัดกรุงเทพมหานคร
- พ.ศ. 2536 ปริญญาตรีสาขาวิชา วิทยาศาสตร์บัณฑิต(ทบ.) โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า จังหวัดนครนายก
- พ.ศ. 2536 หลักสูตรชั้นนายร้อยเหล่าทหารช่าง โรงเรียนทหารช่าง กรมการทหารช่าง จังหวัดราชบุรี
- พ.ศ. 2539 หลักสูตรชั้นนายพันเหล่าทหารช่าง โรงเรียนทหารช่าง กรมการทหารช่าง จังหวัดราชบุรี
- พ.ศ. 2541 หลักสูตรชั้นนายพันเหล่าทหารช่าง (Regimental Engineer Advanced Course) The School of Engineer Military ,NSW Australia.
- พ.ศ. 2542 หลักสูตรนายทหารส่งกำลังบำรุงระดับกลาง (Logistic Officer Intermediate Course) Logistic Training Center , VIC Australia
- พ.ศ. 2544 หลักสูตรหลักประจำโรงเรียนเสนาธิการทหารบก ชุดที่ 80 โรงเรียนเสนาธิการทหารบก กรุงเทพมหานคร
- พ.ศ. 2550 หลักสูตรนายทหารปลัดบัญชี ระดับผู้บริหาร

ประวัติการทำงาน

- พ.ศ. 2536 ผู้บังคับหมวด กองร้อยทหารช่างสนาม กองพันทหารช่างที่ 2 รักษาพระองค์
- พ.ศ. 2543 ผู้บังคับกองร้อยทหารช่างสนาม กองพันทหารช่างที่ 2 รักษาพระองค์
- พ.ศ. 2545 ฝ่ายเสนาธิการ ประจำกองกำลังพล กองทัพอากาศที่ 1
- พ.ศ. 2547 นายทหารส่งกำลังบำรุง กองกำลังทหารพราน กองทัพอากาศที่ 1
- พ.ศ. 2549 ผู้ช่วยนายทหารกำลังพล กองทัพอากาศที่ 1
- พ.ศ. 2552 ผู้บังคับกองพันทหารช่างที่ 9
- พ.ศ. 2555 เสนาธิการ กรมทหารช่างที่ 1 รักษาพระองค์
- พ.ศ. 2557 รองผู้อำนวยการกองกิจการพัฒนา กรมกิจการพลเรือนทหารบก

ราชการสนาม

- ปฏิบัติราชการตามแผนป้องกันประเทศ กองกำลังบูรพา 2537 -2543
- ปฏิบัติราชการตามแผนป้องกันประเทศ ศูนย์ปฏิบัติการกองทัพอากาศที่ 1 2545 – 2551
- ปฏิบัติราชการตามแผนป้องกันประเทศ กองกำลังสุรสีห์ 2552-2555

ตำแหน่งปัจจุบัน

- พ.ศ. 2560 ฝ่ายเสนาธิการ กรมกิจการพลเรือนทหารบก